

**SPMN
2025
05**

A | HODNOTENIE NÁVRHOV Z MARCOVEJ SCHÔDZE NRSR

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony - druhé čítanie

ČPT: [582](#)

doručený: 7. 11. 2024
odporúčanie: podporiť so zmenami
NRSR: schválený

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Lucie PLAVÁKOVEJ, Zuzany ŠTEVULOVEJ a Tomáša HELLEBRANDTA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov - prvé čítanie

ČPT: [160](#)

doručený: 12. 1. 2024
odporúčanie: podporiť
NRSR: pred 1. čítaním

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov - prvé čítanie

ČPT: [252](#)

doručený: 27. 3. 2024
odporúčanie: podporiť
NRSR: neschválený v 1. čítaní

Vládny návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov – druhé čítanie

ČPT: [733](#) a [712](#)

doručený: 7. 3. 2025 a 13. 2. 2025

odporúčanie: nepodporiť
NRSR: ČPT [733](#): posunutý do 2. čítania
ČPT [712](#): neschválený v 1. čítaní

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony - druhé čítanie

ČPT: [727](#)

doručený: 7. 3. 2025
odporúčanie: nepodporiť
NRSR: posunutý do 2. čítania

Vládny návrh zákona o podpore prioritných okresov – druhé čítanie

ČPT: [642](#)

doručený: 17. 1. 2025
odporúčanie: podporiť
NRSR: posunutý do 2. čítania

Návrh poslancov NRSR KRAMPLOVEJ, GARAJA a LUČANSKÉHO na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby - druhé čítanie

ČPT: [245](#)

doručený: 27. 3. 2024
odporúčanie: nepodporiť
NRSR: schválený

Návrh poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky BAJO HOLEČKOVEJ poslankýň ŠROBOVEJ, PETRÍK a PLAVÁKOVEJ na vydanie zákona o pomoci jednorodičovským domácnostiam – prvé čítania

ČPT: [666](#) a [667](#)

doručený: 15. 1. 2025 a 16. 1. 2025

odporúčanie: podporiť
NRSR: ČPT [666](#): pred I. čítaním
ČPT [667](#): neschválený v I. čítaní

Návrh poslankýň Národnej rady Slovenskej republiky Beaty JURÍK, Lucie PLAVÁKOVEJ a Zuzany ŠTEVULOVEJ na vydanie zákona o pomoci osobám – prvé čítanie

Návrh poslankýň NRSR BAJO HOLEČKOVEJ, KOLÍKOVEJ a MARCINKOVEJ k odsúdeniu všetkých foriem násilia páchaného na ženách a poslankýň NRSR JURÍK, PLAVÁKOVEJ a ŠTEVULOVEJ k Medzinárodnému dňu eliminácie násilia páchaného na ženách

ČPT: [624](#), [622](#) a [623](#)

doručený: 15. 1. 2025 a 16. 1. 2025
odporúčanie: podporiť
NRSR: ČPT [624](#): neschválený v I. čítaní
ČPT [622](#) a [623](#): návrhy uznesení neprešli

Návrh poslancov NRSR Beáty Jurík, Lucie Plavákovéj a Michala Saba na vydanie zákona o príspevku na úhradu nákladov na bývanie – prvé čítanie

ČPT: [672](#)

doručený: 17. 1. 2025
odporúčanie: podporiť
NRSR: neschválený v I. čítaní

Návrhy uznesení poslancov Národnej rady Slovenskej republiky k protirómskemu rasizmu, ku krivdám spôsobenými rómskej národnostnej menšine protipandemickými opatreniami počas pandémie COVID-19 a k efektívnej a systematickej pomoci a podpore marginalizovaných rómskych komunit

ČPT: [680](#), [688](#) a [719](#)

doručený: 17. 1. 2025 a 24. 2. 2025
odporúčanie: podporiť
NRSR: návrhy uznesení neprešli

B | AKTUÁLNE NÁVRHY ZARADENÉ NA MÁJOVÚ SCHÔDZU

1. Vládný návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov – druhé čítanie

ČPT: [733](#)

Vládou aktuálne navrhnutá zmena Ústavy SR zasahuje do základného zarámcovania niekoľkých menšinových práv v krajine. **Národnostné menšiny nie sú priamo dotknuté**, aj keď sa do ústavy zavádza nový pojem „národnej identity“ (Čl. 7 ods. 6).

Návrh má väčší dopad na sexuálne menšiny. Ústava má definovať, že „Slovenská republika uznáva **len pohlavie muža a ženy**“ (Čl. 52a). Ústavne sa obmedzuje aj rozsah ľudí, ktorí môžu osvojiť maloleté dieťa (Čl. 41 ods. 4) s predpokladaným dopadom najmä na homosexuálne páry. Pozitívne je však, že ústava má zaručovať „rovnosť medzi mužmi a ženami pri odmeňovaní za vykonanú prácu“ (Čl. 36 ods. 3).

V oblasti školstva, **rodičia nadobúdajú právo odmietat** „účasť detí na výchovno-vzdelávacom procese poskytovanom školami a školskými zariadeniami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu“. Explicitne sú menované oblasti „formovania intímneho života a sexuálneho správania“, kde sa výchova a vzdelávanie môže poskytovať iba so súhlasom zákonného zástupcu (Čl. 41 ods. 6). Definuje sa aj to, že „štátny výchovno-vzdelávací program musí byť v súlade s ústavou“ (Čl. 42 ods. 2). Tento program musí byť samozrejme aj dnes v súlade s ústavou, explicitné menovanie však posilňuje dohľad štátu v tejto oblasti.

Hodnotenie: Ústava SR diktuje základné podmienky fungovania Slovenskej republiky. Neobsahuje odborné politiky, ale základné rámce rozmyšľania štátu o kľúčových spoločenských témach. Preto SPMN štandardne nehodnotí návrhy na zmenu ústavy. Teraz navrhnuté zmeny však výrazne zasahujú do oblasti menšinových práv obmedzujúcim spôsobom. Vláda signalizuje symbolickú podporu niektorých hodnôt, avšak praktický dopad je najmä na životy príslušníkov sexuálnych menšín a taktiež na deti, ktoré sa nemusia dostať k štandardným formám sexuálnej výchovy. Preto návrh v tejto forme **odporúčame nepodporiť**.

2. Vládný návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony - druhé čítanie

ČPT: [727](#)

Ide o pomerne rozsiahlu zmenu zákona o službách zamestnanosti, v jadre ktorý je medializovaný nový princíp ministerstva práce: „Kto môže pracovať a odmietne, príde o dávku v hmotnej núdzi“.

Technickým riešením tohto princípu je ukotvenie ľudí v hmotnej núdzi medzi subjektmi služieb zamestnanosti. Definuje sa osoba v hmotnej núdzi ako „osoba, ktorá je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a nie je fyzickou osobou podľa osobitného predpisu, a ktorá nie je uchádzačom o zamestnanie“ (§ 2 ods. 7). Úrady práce zároveň nadobúdajú úlohu viesť evidenciu osôb v hmotnej núdzi a sprostredkovať im „vhodné zamestnanie“ (§ 13). Definícia toho, čo je vhodné zamestnanie, sa navrhnutou novelou nemení. Špecificky sa však zavádza podpora vykonávania menších obecných služieb občanmi v hmotnej núdzi.

Osoba v hmotnej núdzi takto novú povinnosť: „na účel ponuky vhodného zamestnania byť k dispozícii úradu do troch pracovných dní odo dňa vyzvania úradom“ (§ 32a). Ak nespolupracuje (odmieta vhodnú ponuku alebo sa nedostaví na úrad na čas), dávka v hmotnej núdzi jeho rodiny sa zníži o sumu dávky pre jednotlivca (aktuálne 86,5 eur).

Návrh reflektuje aj na ďalšie témy, vrátane povinností zamestnávateľov, činnosti posudkových lekárov alebo agentúry dočasnej zamestnanosti. Najväčší dopad na menšiny – a špecificky na marginalizované rómske komunity – má hore uvedená zmena v povinnostiach ľudí v hmotnej núdzi. Praktickým dopadom zmeny je **čiastočná nivelizácia statusu uchádzača o zamestnanie a človeka v hmotnej núdzi**. Poberatelia dávok boli aj doteraz čiastočne nútení k aktivite formou tzv. odpracovania dávok – časť pomoci v hmotnej núdzi sa aj teraz viaže na vykonávanie aktivačnej činnosti v rámci obce. Navrhnutá zmena pôjde ďalej, a osobám v hmotnej núdzi – s niektorými definovanými výnimkami – chce nariadiť podobnú úroveň hľadania práce pomocou Úradov práce, ako to majú uchádzači o zamestnanie (ľudovo, nezamestnané osoby). Na túto aktivitu sa už viaže celý objem dávok pre danú osobu (avšak nie dávky ostatných osôb v domácnosti).

Môžeme povedať, že navrhnutá zmena v nejakej miere prináša aj nový servis pre ľudí v hmotnej núdzi – ide o povinnosť úradov práce hľadať a ponúkať im pracovné

príležitosti. Prevalu však má represívna zložka, ktorá bola aj silnejšie medializovaná. Návrh tak, ako je navrhnutý, bude fungovať najlepšie v prípade takých ľudí, ktorí dnes svojou pasivitou úmyselne zneužívajú sociálny systém. Vytvára sa však bič aj na tých, ktorí v hmotnej núdzi nie sú špekulatívnym spôsobom, ale z dôvodu najrôznejších životných situácií. Až aplikačná prax ukáže, aký je pomer týchto skupín, domnievame sa, že drvivú väčšinu tvorí najmä druhý typ osôb. (Celkový počet poberateľov pomoci v hmotnej núdzi je k aprílu 2025 niečo menej, ako 60 tisíc.¹)

Okrem spomenutého mechanizmu hľadania zamestnania úradom práce, neobsahuje zákon ďalšie podporné opatrenia smerujúce k aktivizácii osôb v hmotnej núdzi. To znamená, snaží sa aktivovať ľudí bez toho, aby poskytovala dostatočnú pomoc pri zmene ich dlhodobej sociálnej a materiálnej situácie.

Hodnotenie: Návrh kladie dôraz na represívne opatrenie – odňatie dávok tým osobám v hmotnej núdzi, ktorí „odmietajú pracovať“. Neprináša pritom podporné opatrenia pre aktiváciu týchto osôb, a nereflektuje na dôvody ich aktuálnej životnej situácie. **Návrh preto v aktuálnej forme neodporúčame podporiť.**

3. Vládný návrh zákona o podpore prioritných okresov – druhé čítanie

ČPT: [642](#)

Predložený vládný návrh zákona reflektuje situáciu v oblasti podpory prioritných okresov. Jeho cieľom je rozšíriť oblasti hodnotenia regionálnych disparít, čo by viedlo k efektívnejšiemu a kvalifikovanejšiemu rozhodovaniu prideľovania podpory v dotknutých oblastiach.

Na Slovensku máme aktuálne vymedzený pojem „najmenej rozvinuté okresy“ (NRO), ktorý je upravený v zákone č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov. Primárny faktor, na základe ktorého sa klasifikujú NRO je presiahnutá priemerná miera evidovanej nezamestnanosti za posledné tri roky voči priemeru Slovenska. Toto kritérium však nezohľadňuje všetky ekonomické a sociálne faktory (napr. odliv obyvateľstva, nízku priemernú mzdu v okrese, a pod.).

V praxi preto dochádza k situácii, že existujú napr. okresy, ktoré majú síce nižšiu nezamestnanosť, ale platy sú veľmi nízke. Takýto okres môže mať preto stále vážne

¹ Presný počet je 59329 domácností, môže ísť o cca. 120 tisíc ľudí.
https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/socialne-veci-statistiky/2025/2025-socialne-davky.html?page_id=1419233

ekonomické problémy, pričom ak sa nebude zlepšovať platové ohodnotenie v regióne, bude dlhodobo stagnovať a prehlbovať odliv obyvateľstva. Regionálny príspevok by mal byť preto upravený tak, aby bral do úvahy aj iné faktory ako výšku nezamestnanosti, ktorá nemôže byť jediným relevantným ukazovateľom.

Predkladatelia navrhujú zaradiť na posudzovanie aj ďalšie kľúčové oblasti, a to: **sociálno-ekonomickú oblasť, demografický stav a oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám.**

Vymáhateľné informácie majú byť dostupné na úrovni okresu a rovnako majú byť zverejňované Štatistickým úradom SR alebo ústrednými orgánmi štátnej správy, a pod. V rámci návrhu zákona sa počíta s **plánmi rozvoja prioritného okresu spravidla na obdobie troch rokov**, aby sme vedeli reflektovať dopad poskytnutej pomoci.

Hodnotenie: V tejto súvislosti je však potrebné zdôrazniť, že z dôvodu súčasného, nie vždy logického územného rozdelenia okresov na Slovensku nemusí aj po plánovaných zmenách viesť k efektívnemu prerozdeleniu zdrojov. Dôvodom je, že administratívne hranice okresov nie vždy reflektujú reálnu ekonomickú situáciu, demografické trendy či prirodzené väzby medzi jednotlivými obcami a mestami.

Každopádne, vítame zmenu zohľadňovať aj ďalšie faktory, ide však o komplex na seba nadväzujúcich prvkov špecifickosti administratívneho a územného členenia našej krajiny. Priamejšia a efektívnejšia podpora okresov by však mala za následok zlepšovania situácie v tejto oblasti, pričom výrazný vplyv môže mať okrem iného aj na menšiny, a to najmä v oblastiach s ich vyššou koncentráciou. Každé zmeny, ktoré budú viesť k efektívnejšej podpore okresov vítame, **preto odporúčame návrh zákona podporiť.**

4. Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) – prvé čítanie

ČPT: [812](#)

Návrh ministerstva školstva reflektuje na jeden špecifický problém: deti a školy s veľmi vysokým počtom vymeškaných hodín. Tento návrh prichádza do parlamentu ako osobitná novela (mimo pripravovanej väčšej zmeny školských zákonov), a kvôli tomu, aby si podarilo stihnúť už nasledujúci školský rok, v skrátrenom konaní.

Problém s ospravedlnenkami od rodičov vznikol počas pandémie COVID-19, kde – ako protipandemické opatrenie – sa povolilo prakticky neobmedzené ospravedlnenie hodín zo strany rodičov v prípade choroby detí. Kvôli správam z regiónov o výnimočne vysokých počtoch ospravedlnených hodín ministerstvo minulý rok už obmedzil počet dní, ktoré sa dajú ospravedlniť bez návštevy lekára, na 5 po sebe idúcich, avšak stále pokračovalo v tzv. reťazení vymeškaných dní (po 5 dňoch absencie žiak príde na pár hodín, potom opäť odíde). Návrat k systému pred COVIDom je ťažký najmä kvôli organizovanému odporu pediatrov, ktorí hlásia nedostatočné kapacity.

Aktuálny návrh zavádza tzv. **dvojkolový systém**. Ministerstvo určí každoročnú referenčnú hodnotu priemerného počtu vymeškaných hodín na dieťa. Škola, ktorá je nad referenčnou hodnotou, automaticky pôjde do tzv. tvrdšieho režimu. V takomto režime rodič môže ospravedlniť 5 po sebe idúcich dní, avšak iba dokopy 15 dní v polroku. Školy, ktoré sú pod referenčnou hodnotou, si môžu vybrať ľahší režim, kde rodič môže ospravedlniť 5 po sebe idúcich dní, ale až 10 dní v mesiaci a 15 dní v priebehu dvoch po sebe idúcich mesiacov. Podobný systém sa zavádza aj pre materské školy.

Po určení referenčnej hodnoty ho ministerstvo komunikuje regionálnym úradom školskej správy (RÚŠS), a školy pod referenčnou hodnotou im nahlásia ich rozhodnutie. Zmena režimu (ak priemer školy to umožní) je možná po každom polroku. Podľa predbežných informácií do tvrdšej kategórie automaticky padne okolo 100 škôl, ide takmer bez výnimky o školy s veľkým zastúpením marginalizovaných rómskych komunít.

Hodnotenie: Návrh hľadá možný kompromis medzi potrebou pritvrdenia proti špekulatívnym ospravedlnenkám a odporom pediatrov k návratu do systému pred pandemiou. Výsledný model je pomerne flexibilný, a netrešťa školy, ktoré nemajú problém s ospravedlnenkami. Ide však o mierne zvýšenie administratívnej záťaže, a systém potrebuje aj kvalitný zber dát od škôl. Vzhľadom na očakávaný pozitívny efekt na školskú dochádzku detí z marginalizovaných rómskych komunít **návrh odporúčame podporiť**.

5. Návrh poslancov NRSR GARAJA, LUČANSKÉHO, DANKA a KRAMPLOVEJ na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č.

**460/1992 Zb. a na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady
č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení - prvé čítanie**

ČPT: [849](#) a [850](#)

Cieľom predložených návrhov zo strany poslancov SNS je **predĺžiť funkčné obdobie orgánov územnej samosprávy zo 4 rokov na 6 rokov.** Táto zmena by sa tak dotkla starostov obcí, primátorov miest, predsedov samosprávnych krajov, ako aj poslancov zastupiteľstiev na jednotlivých úrovniach. Práve tieto typy miestnej samosprávy predstavujú dnes najdôležitejšiu sféru politickej reprezentácie národnostných menšín na Slovensku.

Dlhšia doba funkčného obdobia, v tomto prípade 6 rokov, môže mať **pozitívny dopad na realizáciu a kontinuitu najmä väčších projektov,** keďže si vyžadujú dlhší čas na prípravu a následnú realizáciu. Práve 6 ročné obdobie by teda mohlo poskytovať stabilnejší rámec na ich dokončenie, na základe čoho by malo dochádzať k efektívnejšiemu plneniu strategických cieľov rozvoja regiónov na úrovni VÚC, ako aj väčších miest a obcí.

Pri menších mestách a obciach predstavuje 6-ročné funkčné obdobie **dvojsečnú zbraň.** Na jednej strane by mohlo viesť k vyššie spomínanej stabilite a efektívnejšiemu plánovaniu, na strane druhej, ak by sa zvolilo slabé alebo neiniciatívne vedenie, pri 6-ročnom funkčnom období by mohlo dochádzať **k riziku stagnácie.** Veľkosť a nedostatočná kapacita niektorých obcí na Slovensku vedie k tomu, že v mnohých lokalitách sa opätovne volí ten istý kandidát aj 2-3 krát po sebe, čo **v niektorých prípadoch by znamenalo 12 až 18 ročné funkčné obdobie.** Dlhší mandát rovnako zvyšuje riziko zneužitia postavenia. Z tohto dôvodu by bolo potrebné posilniť transparentnosť a mechanizmy verejnej kontroly, poprípade priebežné hodnotenie výkonu cez rôzne participatívne nástroje, a pod. Na zváženie pripadá aj posilnenie možnosti odvolať starostu, teda zefektívniť miestne referendá, napr. znížením kvóra.

Hodnotenie: Navýšenie funkčného obdobia subjektov na úrovni VÚC, miest a obcí na 6 rokov prináša so sebou isté pozitíva, ale aj negatíva. Hoci sa na krajskej úrovni vyžaduje dlhší mandát a 6 ročné funkčné obdobie by mohlo zlepšiť dlhodobé plánovanie a realizáciu projektov (najmä tie financované zo strany EÚ), na úrovni miest a obcí je 6 ročné funkčné obdobie v kontexte Slovenska príliš dlhým obdobím.

Preto navrhujeme buď: 1) navýšiť funkčné obdobie subjektov len na krajskej úrovni, alebo spraviť kompromis, a to 2) stanoviť 5-ročné funkčné obdobie na oboch úrovniach (krajskej aj komunálnej). Druhou možnosťou by sa zachovala synchronizácia volieb v rovnaký rok, čo bolo cieľom v roku 2022.

Na základe uvedeného, návrh zákona v tejto podobe **neodporúčame podporiť**. Rovnako sa nám k tomu žiada širšia odborná diskusia a vyjadrenia relevantných subjektov (ZMOS, SK8, a pod.).

6. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) – prvé čítanie

ČPT: [841](#)

Ide o návrh zákona z dielne hnutia Slovensko, ktorého cieľom je **uzákoniť povinnú predškolskú dochádzku už od troch rokov** pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. Návrhy s rovnakým zámerom preložili poslanci tohto hnutia už v minulosti, tiež z opozície, napr. v rokoch 2018² aj 2019³.

Základná myšlienka novely je nepochybne prospešná, keďže predškolská dochádzka má na deti so sociálne znevýhodneného prostredia mnohé pozitívne vplyvy. Avšak návrh je predložený zrovna v čase, kedy podobný návrh avizovalo Ministerstvo školstva. Vládný plán je zaviesť povinnú predškolskú dochádzku od troch rokov pre všetkých, s tým, že rodič má možnosť požiadať o individuálne vzdelávanie. V porovnaní s návrhom Ministerstva školstva je návrh poslancov z hnutia Slovensko zameraný **výlučne na deti zo sociálne znevýhodneného prostredia**. Môžeme teda konštatovať, že zatiaľ čo z ministerstva prichádza plošný návrh s možnosťou výnimiek, poslanecký návrh obsahuje povinnú škôlku len pre výnimky.

Návrh obsahuje ďalšiu zmenu, a to **rozšírenie definície dieťaťa zo sociálneho znevýhodneného prostredia**. Predkladateľ navrhuje pridať do definície, že „sociálne znevýhodnené prostredie môže vytvárať aj osoba, ktorá žije s dieťaťom v spoločnej domácnosti alebo sa podieľa na starostlivosti o dieťa“ a je **závislá od užívania omamných látok alebo je odsúdená za závažný trestný čin**.

² <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6659>

³ <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=7129>

Hodnotenie: Zavedenie povinnej škôlky selektívne len pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia považujeme za neideálne riešenie, ktoré môže viesť ku koncentrácii detí z marginalizovaného prostredia v nižších triedach škôlok a potenciálnej segregácii. Za vhodnejší považujeme plošný prístup, ktorý s istotou zasiahne každé dieťa z akéhokoľvek prostredia, rómske či nerómske, a zaručí im vyrovnanejšiu štartovaciu líniu pri nástupe do školy.

Navrhovanú zmenu v definícii sociálneho znevýhodnenia považujeme za neprimeranú a nepraktickú. Zavádza výpočet špecifických diagnóz a skutkov tretích osôb, ktoré školy nemajú ako overovať. Domnievame sa, že takéto situácie patria do kompetencie orgánov sociálnoprávnej ochrany, nie do školského zákona. V praxi deti žijúce v domácnostiach s výskytom závislosti či trestnej minulosti už dnes spadajú do existujúcej definície, ak tieto faktory spôsobujú nedostatočne podnetné prostredie.

Preto, aj napriek prospešnému duchu novely, ju **v momentálnom stave odporúčame nepodporiť.**

7. Návrh poslankýň NRSR Ingrid KOSOVEJ, Viery KALMÁROVEJ a Natálie NASH na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve – prvé čítanie

ČPT: [829](#)

Ministerstvo školstva novelizovalo v roku 2024 definíciu segregácie v školskom zákone. Poslankyne PS pracujú ďalej touto témou, a to **posilnením kontroly segregácie na úrovni školského obvodu.**

Predložený návrh hovorí, že určenie školských obvodov aj spádových materských škôl musí rešpektovať desegregačný princíp školského zákona: špecificky, princíp „zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie“ (§ 3 bod f školského zákona).

Návrh hovorí aj o tom, že štandardné pravidlá určenia obvodov majú platiť aj na samosprávne kraje, ak sú zriaďovateľmi škôl – doterajší zákon o tejto veci nehovorí, čo môže viesť (a prakticky aj vedie) k **anomáliám v systéme.**

Školské obvody aj spádové materské školy primárne určujú obecné samosprávy. Môžu najstť kapacitu priamo v obci alebo sa dohodnúť so susednými obcami. Ak sa to

nepodariť, obvod napokon určí RÚŠS. RÚŠS má podľa návrhu dostať nové úlohy: monitorovať dodržanie desegregačného princípu pri tvorbe školských a predškolských obvodov, vydanie stanovísk o ich dodržaní, ale taktiež určiť nápravné opatrenia či aj zažalovať porušiteľov tohto princípu. Ministerstvo školstva má vypracovať smernicu „o postupe pri monitorovaní dodržiavania princípu inklúzie a zákazu segregácie pri určovaní školských obvodov základných škôl a určovaní spádových materských“, a posilať každoročnú správu o týchto témach do NRSR.

Je určite pravda, že **aktuálny systém školských obvodov vôbec nereflektuje na princíp desegregácie**, a školské obvody môžu byť (aj sú) zneužívané na vytvorenia segregovaných dištriktov. Navrhnutý zásah do zákona je pomerne malý, je tak otázne, či vie sama v sebe dosiahnuť zmenu, ktorú hľadá. „Hlavným hrdinom“ procesu sa stanú RÚŠS, úrady, ktoré majú silné zázemie v regiónoch, avšak nemusia disponovať dostatočnou odbornou kapacitou na vyhodnotenia dodržania princípu desegregácie.

Hodnotenie: Návrh je jednoduchý a cieľavedomý, reflektuje na aktuálny problém a navyše zaplata dieru v zákone (ohľadom škôl zriadených samosprávnym krajom). Je však otázne, či takouto malou zmenou sa dá dosiahnuť žiadaný efekt. **Návrh odporúčame podporiť** v prvom čítaní s nádejou na dopracovanie pred druhým čítaním a s vidinou jej možného usadenia do širšej reformy školských obvodov.

8. Návrh poslankýň NRSR PETRÍK a JURÍK na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon) - prvé čítanie

ČPT: [836](#)

Návrh novely zákona z dielne PS má za cieľ posilniť rovnosť odmeňovania mužov a žien a zvýšiť transparentnosť platových rozdielov. Tento návrh je reakciou na smernicu Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2023/970 z 10. mája 2023, ktorá ukladá členským štátom povinnosť **zaviesť pravidlá na transparentné zverejňovanie platových údajov** s cieľom eliminovať rodové rozdiely v platovom odmeňovaní **do 7. júna 2026⁴**.

Novela stanovuje povinnosť zamestnávateľom **zverejňovať údaje o rozdieloch pri odmeňovaní mužov a žien v pracovných pozíciách**, resp. platových triedach. Táto

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32023L0970>

povinnosť sa týka zamestnávateľov pod novou definíciou „zamestnávateľa s významnou spoločenskou zodpovednosťou“, kde spadajú nielen štátne orgány, podniky a verejné inštitúcie, ale aj súkromné firmy, ktoré zamestnávajú aspoň 50 zamestnancov.

Základným cieľom je zvýšiť transparentnosť platových pomerov a tým efektívnejšie bojovať proti diskriminácii na pracovisku na základe pohlavia. Ako členský štát EÚ sa Slovenská republika zaväzuje k smerniciam Európskej Únie, tento návrh predstavuje konkrétnu zmenu v rámci legislatívy.

Hoci návrh zákona zverejňovanie platových údajov anonymizuje, v praxi môže však v menších kolektívoch dôjsť k nepriamemu odhaleniu platov konkrétnych zamestnancov, čo môže spôsobovať konflikt s ochranou osobných údajov či s GDPR. Aby sa zminimalizoval risk identifikácie konkrétnych pracovníkov, údaje by mali byť spracované tak, aby boli anonymné.

Hodnotenie: Návrh novely zákona je v súlade so smernicou Európskej Únie a predstavuje správny krok v boji proti rodovej platovej nerovnosti. Je však potrebné vybalansovať transparentnosť s ochranou osobných údajov. Návrh odporúčame podporiť.

9. Návrh poslancov NRSR Lucie PLAVÁKOVEJ a Zuzany ŠTEVULOVEJ na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov – prvé čítanie

ČPT: [160](#)

Novela zákona z dielne PS upravuje zákon o pobyte cudzincov s cieľom umožniť párom rovnakého pohlavia, ktoré uzavreli manželstvo alebo registrované partnerstvo v zahraničí, žiť spoločne na Slovensku. Aktuálna právna úprava neumožňuje partnerom rovnakého pohlavia z tretích krajín získať trvalý alebo prechodný pobyt na základe partnerského zväzku s občanom SR, keďže tento zväzok je v rozpore so zákonom o rodine.

Návrh zákona preto zavádza definíciu partnera, ktorá zahŕňa aj manželstvá/partnerstvá párov rovnakého pohlavia uzavreté v tretích krajinách (§ 2 ods. 10. konsolidovaného znenia). Partneri takto definovaní by získali nárok na trvalý pobyt na Slovensku na 5 rokov. Vypúšťa sa aj ustanovenie, ktoré povoľovalo policajtom

zamietnuť žiadosť o trvalý pobyt v prípadoch, kedy manželstvo nebolo uzavreté podľa slovenského zákona o rodine.

Predkladatelia argumentujú, že hlavným zámerom tejto novely je eliminácia existujúcich diskriminačných prvkov v legislatíve, ktoré vedú k porušovaniu základných práv a slobôd, a to najmä v oblasti práva na rodinný život. Táto argumentácia je v súlade s podnetom bývalej VOP M. Patakyovej, ktorá upozornila na nesúlad súčasnej právnej úpravy s ústavnými zásadami ochrany súkromného a rodinného života a zákazu diskriminácie⁵.

Je dôležité zdôrazniť, že návrh zákona sa týka len úpravy pobytových práv a nemá žiadny vplyv na definíciu manželstva v slovenskom právnom poriadku. Jeho cieľom je jednoducho umožniť obom partnerom z párov rovnakého pohlavia, ktoré uzavreli manželstvo/partnerstvo v zahraničí, získať právo na pobyt na Slovensku.

Hodnotenie: Ide o nekontroverznú zmenu, ktorá neuškodí nikomu a sexuálnym menšinám zlepši život. Veríme, že zmena zákona by prispela k odstráneniu diskriminácie a posilneniu práv tejto menšiny, a preto návrh odporúčame podporiť.

10. Návrh poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky BAJO HOLEČKOVEJ na vydanie zákona o pomoci jednorodičovským domácnostiam – prvé čítanie

ČPT: [666](#)

Oba predložené návrhy zákonov (prvý je iniciovaný zo strany SaS a druhý zo strany PS ČPT [667](#) - tento návrh zákona už bol v I. čítaní neschválený) sa týkajú problematiky **jednorodičovských rodín**. Odhady o tom, koľko máme na Slovensku týchto rodín sa líšia, PS uvádza vo svojej dôvodovej správe, že ide o **viac ako 190 tisíc jednorodičovských rodín**,⁶ avšak podľa odhadov SITA je ich dokonca viac ako 380 tisíc.⁷ V oboch prípadoch však ide o mimoriadne vysoké číslo, čo potvrdzuje opodstatnenosť potreby zaoberať sa touto problematikou.

Neukotvenie definície v zákone, čo jednorodičovská rodina znamená môže viesť (a aj v mnohých prípadoch vedie) k nejasnostiam pri poskytovaní podpory, a to konkrétne pri určení kto má alebo nemá nárok na rôzne formy pomoci. Z týchto dôvodov by

⁵ TASR, 29. 6. 2022 - "[Ústavný súd preskúma ústavnosť zákona o pobyte cudzincov](#)"

⁶ <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=558351>

⁷ <https://sita.sk/na-slovensku-mame-az-380-tisic-jednorodicovskych-rodin-napriek-tomu-su-prehliadane-a-nie-su-ani-definovane-v-zakone>

ukotvenie jasnej definície jednorodičovských rodín malo viesť k zlepšeniu práv ochrany detí a rodičov, lepšiemu štatistickému monitorovaniu a efektívnejšiemu nastavovaniu sociálnej politiky a priamej pomoci dotknutým osobám.

Hlavný rozdiel v predložených návrhoch zákonov je, že kým návrh SaS ponúka iba definíciu jednorodičovských rodín, návrh PS obsahuje aj zvýšenie prvého príplatku na školské potreby zo 110 eur na 150 eur a navýšenie počtu dní hradeného pracovného voľna pri sprevádzaní dieťaťa zo 7 na 10 dní⁸

Rozdiely sú aj v definícii, ktoré obe strany navrhujú, pričom z porovnania vychádza, že definícia zo strany PS je priamejšia a jasnejšia, hoci z nej môžu takisto plynúť niektoré nedostatky. V Občianskom zákonníku totiž nemáme dostatočne definované, kto sa považuje za druha/družku, pričom v niektorých prípadoch môže byť dokazovanie problematické a úrady nemajú dostatočné právomoci na preverovanie.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že problematika jednorodičovských rodín a menšinová tematika sa prelínajú v otázkach sociálnej spravodlivosti, rovnosti príležitostí a ochrany zraniteľných skupín. Rovnako existuje množstvo jednorodičovských rodín, ktoré sa zároveň skladajú z príslušníkov tej-ktorej menšinovej skupiny.

Navyše, MPSVR SR takisto oznámilo prípravu opatrenia na pomoc jednorodičom. Ich predmetom má byť rovnako upravenie legislatívy, ale aj zefektívnenie procesu poskytovania náhradného výživného a zvýšenie minimálnej hranice výživného na dieťa. Rovnako navrhujú navýšiť počet dní pri sprevádzaní dieťaťa k lekárovi, a to na 14 dní.

Hodnotenie: Potreba legislatívneho definovania jednorodičovských rodín je preto žiaduca a opodstatnená. Návrh zákona by si však vyžadoval priamejšiu a adresnejšiu definíciu jednorodičovských rodín, preto ho **odporúčame podporiť s úpravami.**

⁸ Pri jednorodičoch so zdravotne znevýhodneným dieťaťom/deťoch navrhujú 14 dní a pri ošetrovaní člena rodiny (tzv. OČR) 21 dní.